

طرح درس اعتیاد و مواد مخدر

تجربین

افزایش مصرف مواد مخدر در جهان و قاچاق آن‌ها پی آمدهای وحشتناکی خواهد داشت که یکی از آن‌ها تهدید نسل جوان است. گسترش شبکه‌های قاچاق بین‌المللی و دام اعتیاد از یک سو گروهی از نوجوان را به فساد و کام مرگ می‌کشاند و از سوی دیگر سوداگران مرگ را به ثروت و قدرت می‌رساند. اعتیاد مسئله‌ای بزرگ بهداشتی و اجتماعی و دارای جنبه‌های متعدد اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، روانی، اخلاقی و حقوقی است. از این رو آگاهی خانواده‌ها و جوانان درباره‌ی سرانجام نکتب‌بار اعتیاد و پیش‌گیری و مهار آن مؤثر به شمار می‌آیند. در کتاب زیست‌شناسی و آزمایشگاه ۲ سال سوم علوم تجربی در صفحه‌ی ۳۵ موضوع‌های اثر مواد مخدر بر دستگاه عصبی مرکزی و مواد روان‌گردان مطرح شده است با توجه به اهمیت موضوع این مبحث به صورت طرح درس ارائه می‌شود تا دانش‌آموزان به‌طور عمیقی تر با این معضل آشنا شوند و یادگیری آن هرچه پیش‌تر استحکام یابد.

مهدیه اسحاقی
گروه فناوری آموزش، سازمان آموزش و پرورش استان کرمان

موضوع: اعتیاد و مواد مخدر

زمان: یک ساعت

تعداد دانش‌آموزان: ۲۰ نفر

نحوه‌ی گروه‌بندی و تعامل: ۵ گروه ۴ نفری

.....

اهداف:

در پایان این تمرین دانش‌آموزان قادر خواهند بود:

۱. اصلی‌ترین عوامل تهدیدکننده‌ی بهداشت و سلامت (فردی و اجتماعی) را که با اعتیاد و مواد مخدر در ارتباط هستند و پی‌آمدهای ایجاد شده توسط آن‌ها و راه‌حل‌های بالقوه را شناسایی کنند.

۲. به بازنگری و طبقه‌بندی عوامل تهدیدکننده‌ی سلامت فرد معتاد بپردازند.

مراحل:

(توضیح برای معلم: این تمرین براساس طبقه‌بندی تهدیدهای سلامت فرد معتاد، شامل خطرهای اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، روانی، اخلاقی، و حقوقی است و پیامدهای بهداشتی آن‌ها همراه با یک راه‌حل اولیه یا ثانویه برای جلوگیری از آن‌ها بنا شده است.)

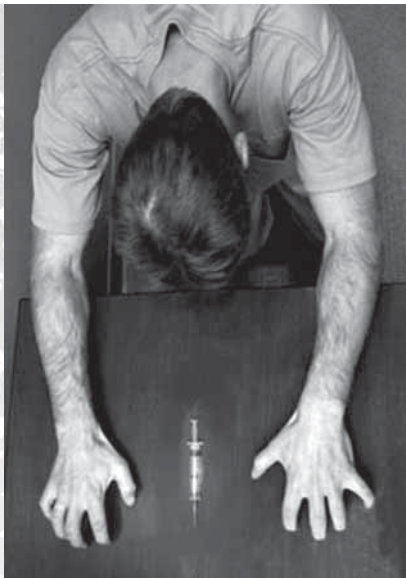
اعتیاد یک مشکل و بیماری است و اگر فرد بیمار را طرد کنیم خواه و ناخواه نیازش را از هر طریقی رفع می‌کند و سپس اوضاع وخیم‌تر می‌شود. هرگز از مشکل نباید فرار یا صورت مسئله را پاک کرد. باید از فرد بیمار حمایت کرد تا با این بیماری مبارزه کند و آن را کنار بگذارد

.....
(است.)

الف-ابتدا به گروه‌بندی و سازمان‌دهی دانش‌آموزان بپردازید (اگر کلاس ۲۰ نفری باشد، می‌توانید دانش‌آموزان را در ۵ گروه ۴ نفره قرار دهید).

در هر گروه ۴ نفری از دانش‌آموزان بخواهید گروه‌های دو نفری تشکیل دهند (یعنی یک گروه ۴ نفری به دو گروه دو نفری تقسیم شود و هر کس برای خود یک یار انتخاب کند).

یک نفر در هر گروه مسئول یادداشت کردن مباحث است. حال با توجه به مبحث ارائه شده در جلسه‌ی قبل (اثر مواد مخدر بر دستگاه عصبی و

افزایش اعتقادات و پایبندی‌های مذهبی، افزایش حمایت خانواده از فرد.

- حال از یکی از گروه‌ها بخواهید فهرست خود را روی تخته بنویسد (مطابق برگه‌ی پیوست).

- در این مرحله از گروه‌های دیگر بخواهید مطالبی را که با مطالب روی تخته یکی است از فهرست خود حذف کنند. سپس گروه بعدی مطالب غیرتکراری (با توجه به مطالب روی تخته) را بنویسد و این روال را برای دیگر گروه‌ها نیز ادامه دهید (جمع‌بندی درون گروهی صورت گیرد).

در مرحله‌ی آخر خطرات اصلی ذکر شده و پی‌آمدهای آن را طبقه‌بندی کنید (مطابق نمونه‌ی پیوست).

این روال را برای خطرهای روانی، جسمی، اقتصادی هم ادامه دهید (مثال‌هایی این خطرات در برگه‌ی پیوست آمده است).

●●●●●●●●●● (برگه پیوست) خطرهای روانی

در هر گروه دو نفر از دانش‌آموزان خطرات روانی مرتبط با اعتیاد را نام می‌برند.

به عنوان مثال، کاهش علائق و انگیزه‌ها، کاهش احساس مسئولیت، پرخاشگری، افسردگی، اضطراب، وسواس و آزاد دیگران.

دو دانش‌آموز دیگر راه‌حل‌هایی برای خطر ذکر شده بیان می‌کنند.

به عنوان مثال، افزایش مطالعه، ورزش و تفریحات سالم، توجه به صحبت‌های پدر و مادر خود، معاشرت نکردن با افرادی که اختلاف سنی با او دارند.

خطرهای اقتصادی

در هر گروه دو نفر از دانش‌آموزان خطرهای اقتصادی مرتبط با اعتیاد را نام می‌برد.

مواد روان‌گردان) از دانش‌آموزان همه‌ی گروه‌ها بخواهید به طبقه‌بندی تهدیدهای سلامت فرد معتاد، شامل خطرهای اجتماعی - اقتصادی - فرهنگی، روانی و غیره بپردازند و راه‌حل‌های اولیه یا ثانویه‌ای برای جلوگیری از آن‌ها ارائه دهند.

ب - بعد از پایان این زمان از دانش‌آموزان بخواهید مباحث خود را با یکدیگر مرور کنند (در یک گروه ۴۰ نفری) و روی یک برگه نتیجه‌ی نهایی گروه را در فهرست بنویسند (فهرست مشترک گروه) یعنی جمع‌بندی درون گروهی صورت گیرد.

ب. ۱- در گروه اول دو نفر، خطرات اجتماعی مرتبط با اعتیاد را ذکر و پی‌آمدهای بهداشتی و سلامتی آن را بیان کنند. مثلاً: طلاق، بزهکاری، بیکاری، اعمال خلاف قانون و مانند این‌ها. خطرهای اجتماعی: شامل تغییر در وضعیت تحصیلی، تغییر ظاهری فرد، تغییر ناگهانی در رفتار و خلق و خوی، قرض کردن پول، فروش لوازم منزل، دزدی و غیره.

●●●●●●●●●● اعتیاد مسئله‌ای بزرگ بهداشتی و اجتماعی و دارای جنبه‌های متعدد اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، روانی، اخلاقی و حقوقی است

دانش‌آموزان می‌توانند هر یک از موارد فوق را بیان کنند و در مواردی می‌توانید با راهنمایی مؤثر دانش‌آموز را به پاسخ‌گویی مناسب کمک کنید.

ب. ۲- سپس دو نفر بعدی دو راه‌حل (طرح) اولیه یا ثانویه (جنبی، فرعی) پیشگیری برای خطری که دو دانش‌آموز اول ذکر کرده‌اند، بیان کنند. به عنوان مثال راه‌حل‌هایی برای خطرهای اجتماعی:

به عنوان مثال، هزینه‌ی فراهم کردن مواد مخدر از نظر اقتصادی مشکل‌آفرین است. پدران و مادران معتاد قسمتی از درآمد خود را صرف خرید مواد مخدر می‌کنند و عملاً قسمتی از درآمدی که می‌تواند صرف بهتر شدن زندگی خانواده شود، صرف خرید مواد مخدر می‌شود در نتیجه تفریحات خانواده کم‌تر و امکانات زندگی خانواده کم‌تر می‌شود.

دو دانش‌آموز دیگر راه‌حل‌هایی برای خطر ذکر شده بیان می‌کنند.

راه‌حل: اعتیاد یک مشکل و بیماری است و اگر فرد بیمار را طرد کنیم خواه و ناخواه نیازش را از هر طریقی رفع می‌کند و سپس اوضاع وخیم‌تر می‌شود. هرگز از مشکل نباید فرار یا صورت مسئله را پاک کرد. باید از فرد بیمار حمایت کرد تا با این بیماری مبارزه کند و آن را کنار بگذارد.

خطرات جسمی

در یک گروه دو نفر از دانش‌آموزان خطرات جسمی مرتبط با اعتیاد را نام می‌برند، مانند: عفونت مغز، تهوع، استفراغ، کاهش اسید معده، کاهش توان جسمی، کهیر در بدن، کاهش وزن، کبودی لب‌ها، عفونت کلیه، نارسایی قلبی و کلیوی.

دو دانش‌آموز دیگر راه‌حل‌هایی برای خطر ذکر شده بیان می‌کنند.

راه‌حل: بهتر است فرد هرگز سراغ مواد اعتیادآور نرود و حتی یک بار هم استفاده از آن‌ها را تجربه نکند.